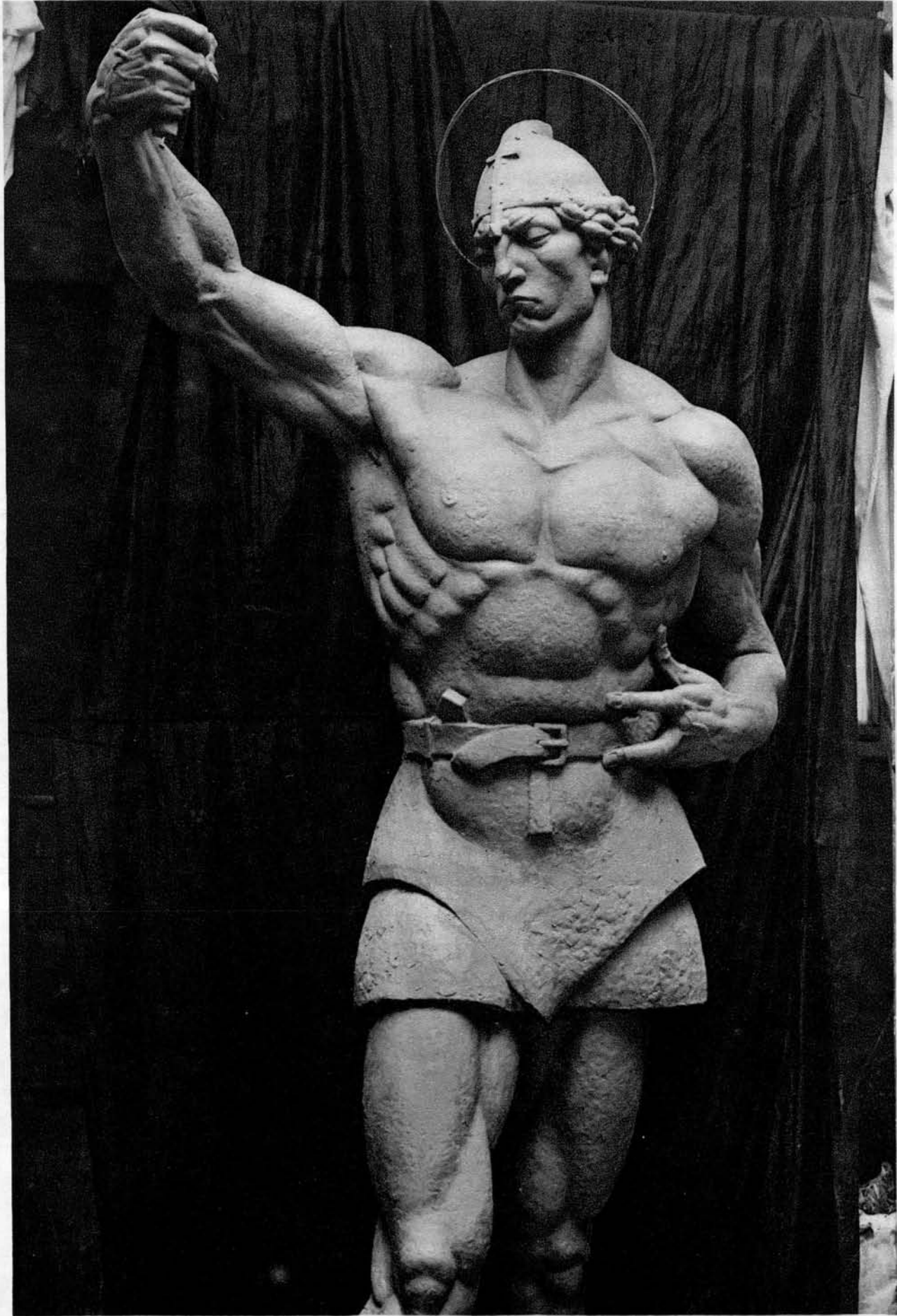

Ilustrirani Slovenec

Leto IV

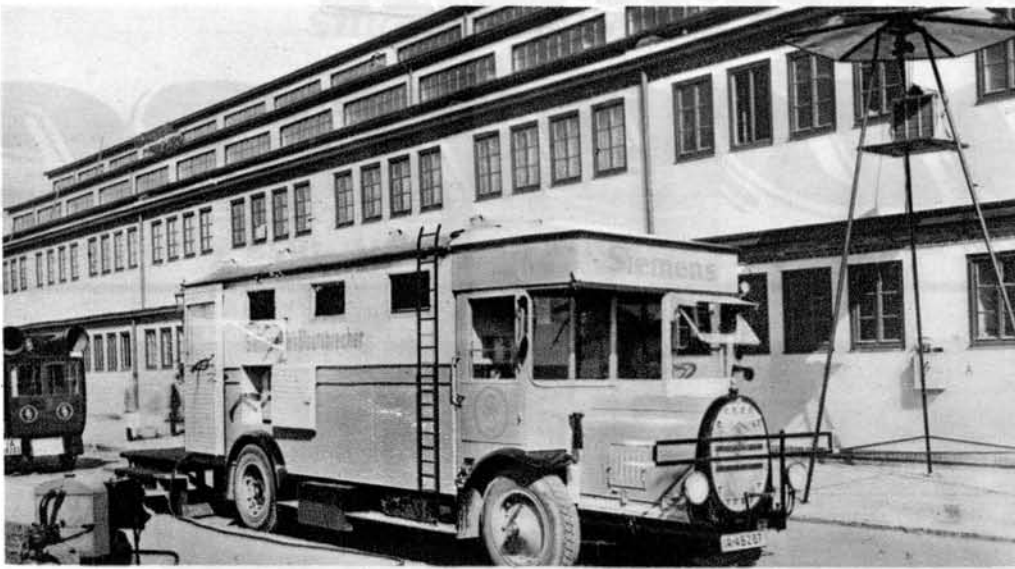
Tedenska priloga »Slovenca« (št. 100) z dne 29. IV. 1928

Štev. 18

L. Dollnar: sv. Jurij

Ta monumentalni kip pomladanskega svetnika bo stal na novi palači ene naših najvažnejših socialnih institucij, to je pokojninskega zavoda na Miklošičevi cesti.

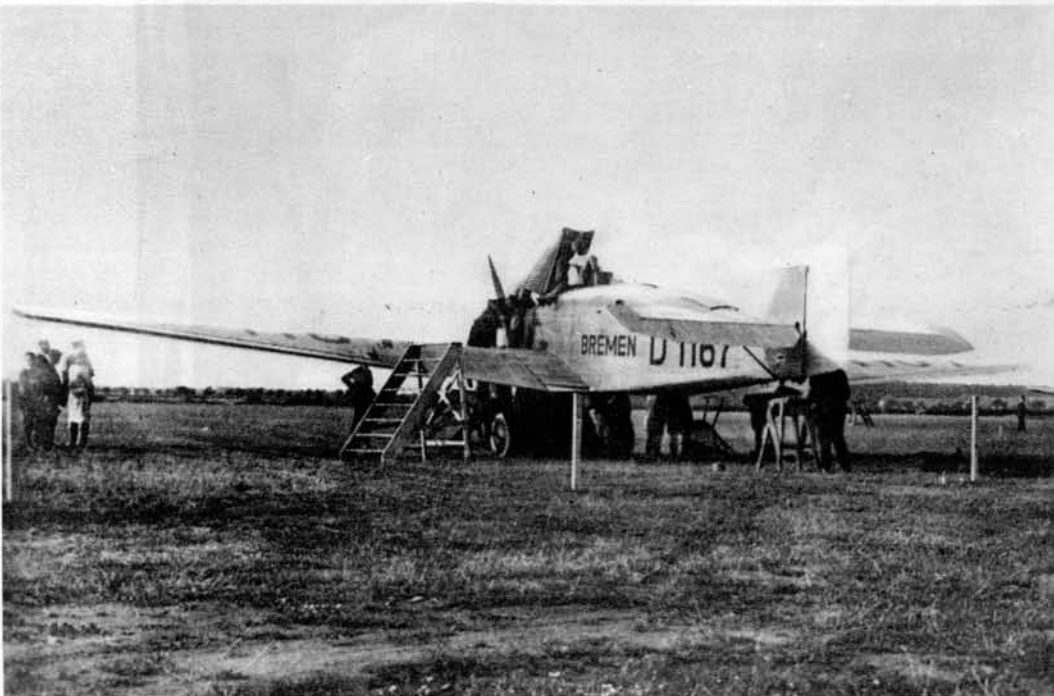

Amerikanizacija volivnega boja v Nemčiji

Prihodnji mesec se vrše volitve v nemški parlament in vse stranke so že sredi najbolj vročega volivnega boja. Poslužujejo se, kakor v Ameriki, za agitacijo že vseli tehničnih pripomočkov in nekatere velike firme so uvedle celo posebne volivne avtomobile, opremljene z radijem in drugimi pripomočki, ki omogočajo, da je slišati govornika po več kilometrov daleč.

Na desni: **Italijanski kralj Emanuel in prvi minister Mussolini**

na katera je bil nameravan 12. t. m. atentat. Kralju je bil nastavljen v Milanu peklenjski stroj, ki je usmrtil 18 oseb, za Mussolinija pa položena bomba na železniški tir, po katerem se je nameraval peljati iz Milana v Rim.

Atlantski ocean premagan

Junija meseca lanskega leta je kot prvi preletel Atlantski ocean ameriški letalec Lindbergh, nekaj dni za njim pa še letalec Chamberlin in Levin. Vsi trije so leteli iz Amerike v Evropo. Od tedaj so skušali tudi mnogi evropski letalci premagati okroglo 4000 milj dolgo prekomorsko pot iz Evrope v Ameriko, a nekaterim je upadel pogum že takoj v početku poti, drugi so pa našli smrt v hladnih valovih Atlantika. Prvi, katerim se je sedaj posrečila ta drzna namera, sta Nemea stotnik Koehl in baron Hünefeld ter irski letalski častnik Fitzmaurice, ki so odleteli dne 12. t. m. zjutraj z nemškim Junkersovim aeroplanom »Bremen« (glej sliko na levi). Ves svet je z napetostjo pričakoval usodo drznih letalcev in dočim so izprva že mislili, da se je polet ponesrečil, je prišla 14. t. m. vest, da je uspel. Letalci sicer niso prileteli, kakor so nameravali, v Newyork, temveč so morali zaradi pomanjkanja bencina in vremenskih nezgod pristati ob zapadni obali Nove Fundlandije. Ves svet se veseli tega uspeha.

Raketni avtomobil

Ogromno senzacijo je vzbudila 11. t. m. uspela poizkusna vožnja raketnega avtomobila, ki se je izvršila na Oplovem dirkališču pri Rüsselsheimu na Meni. Dolgo let se je M. Valier bavil z mislijo, da bi uporabil raketne aparate pri avtomobilu in ž njimi dosegel doslej še neslutene hitrosti. Vse se je smejalo njegovim načrtom, a sedaj je ing. Francu Sanderju uspelo sestaviti s smodnikom gnan raketni voz, ki je razvil v 8 sekundah strahotno hitrost 100 km. Sander namerava sestaviti celo raketno letalo, ki bi v 2 urah priletelo iz Berlina v Newyork in fantasti že sanjajo celo o potovanjih v brezračne prostore, k zvezdam. Kaj se bo iz te iznajdbe v resnici še razvilo, pa seveda ne more predvideti še nihče.

Dr. ing. Peter Kresnik

odličen slovenski vodogradbeni strokovnjak, profesor na nemški tehniki v Brnu, ki je umrl tam konec marca t. l., star 78 let. Pokojnik je bil doma iz Vuzenice ob Dravi.

K najetju 14 milijardnega inozemskega investicijskega

posojila, ki bo poleg zakona o izenačenju davkov največji uspeh sedanje vlade in ki bo pomenjal začetek nove dobe našega gospodarstva: palača Narodne banke v Belgradu, ki bo izvrševala akcijo finančnega ministra za postavno stabilizacijo dinarja.

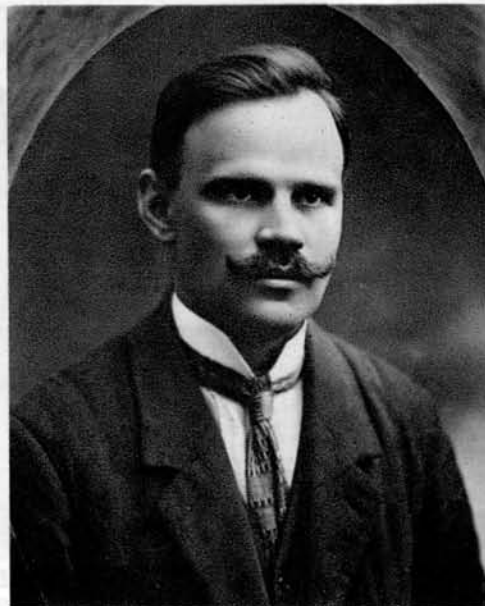
Ballilla

Laški fašizem hoče vpreči v svojo organizacijo prav vse, od otroka do starčka, od kmeta do industrijca. Posebno pozornost je posvetil mladini, prepovedal in razpustil polagoma prav vse druge mladinske organizacije, zato pa na vso moč podpira svojo. »Ballilla« po imenu. V njih se prepajajo otroci že v najnežnejših letih z nacionalistično nestrpnostjo ter hujskajo proti drugim narodom. — Pa to bi bila končno zadeva Italijanov samih. Žalostno in vsega obsojanja vredno je le to, da ustvarjajo laški gospodarji to svojo nacionalistično organizacijo tudi po slovenskih primorskih vaseh, ki do prevrata sploh nikoli še niso čule italijanske besede in kamor dotlej sploh še nikoli ni stopila laška noga. Z njimi hočejo poitalijančiti našo bodočnost t. j. našo mladino. Prepričani smo pa, da bodo vsi njih napor brezuspešni. Naša slika nam kaže nastop Ballille ob priliki zadnjega Turatijevega obiska v Gorici.

Slike k Slovenskemu biografskemu leksikonu

Hren Lenart
(1520—1585), ljubljanski župan in sodnik.

Horvat Frančišek
(* 1870), cerkveni slikar.

Hribar Anton
(* 1864), pesnik.

Posredovalnica za delo (borza dela) na Dunajski cesti v Ljubljani, ki je bila do letos državen zavod, a letos je postal samosvoj.

„Dekliški dom“ v Trzinu, ki ga je zgradila za svoje delavke tamošnja predilnica. V njem je prostora za 120 deklet in ga vodijo šol. sestre.

Ljubljanska mesna zastavljalnica, ki zavzema v življenju revnih slojev tako važno vlogo.

Na levi: **Ljubljanska „starina“** na sv. Jakoba nabrežju, kjer kupujejo režeži toliko svojih potrebščin.

K letošnjemu prvomajskemu delavskemu prazniku: Naša socialna politika

Socialna politika postaja po vojni v modernih kulturnih državah vedno važnejši činitelj vsega javnega življenja. Liberalna država je odrinila socialno skrbstvo občinam, a čim sta čas in razmere to liberalno pojmovanje države prehitela se je začela s socialno politiko baviti tudi država sama. Danes je pa vsakomur jasno, da velikih socialno skrbstvenih dolžnosti, ki jih ima organizirana družba napram svojim članom, ne more rešiti le občina ali le država, temveč morajo v tem pogledu intenzivno in smotreno sodelovati najrazličnejši činitelji, predvsem pa občine, okraj, oblasti, država, zainteresirani sloji sami v obliki samopomoči, dobrodelnosti itd.

Pri nas je bila do prevrata socialna politika skoro neznan pojem, a popolnoma izpremenjene gospodarske in socialne razmere, ki so nastopile ob prevratu, so povzročile, da so začele tudi pri nas rasti kar čez noč iz tal institucije in uredbe, ki so skušale reševati pereča socialna vprašanja. Če gledamo danes po skoro desetih letih nazaj, moramo priznati, da je bilo tedanje delo v splošnem jako dobro. Res je bilo opaziti tu in tam še precej diletantizma, marsikaj smo zasnovali prevelikopotezno, toda čas in potrebe bi v kratkem same vse izravnale. Če bi ostalo pri naravnem razvoju prvih dveh poprečnih let, bi imeli danes v Sloveniji prav gotovo prvovrstno urejeno socialno skrbstvo.

Toda prišlo je žal drugače. Državno krmilo so vodile v onih letih stranke, ki so hotele čez noč iz tako različnih pokrajin in narodov s pomočjo brezglavega, slepega in strastnega centralizma ustvariti nekaj popolnoma novega in za vse popolnoma enakega. Odvzeli so posameznim pokrajinam vso samostojnost in razni diletanti so v ministru za socialno politiko hiteli prevajati razne francoske zakone ter jih uveljavljati tudi pri nas. Izdali so se zakoni, ki niso niti najmanj upoštevali naših razmer in potreb, vlekle so se za lase iz tal institucije, ki so bile za večino pokrajin mrtvo rojeni otroci. Reakcija seveda ni izostala. Zmanjkalo je denarja, znišla pa take stvari v večini pokrajin itak nikoli bilo ni, ustanovljene institucije niso vedele kaj začeti, a zakonskih predpisov in naredb sploh ni jemal nihče resno. Posledica tega razočaranja je bila, da je začela država likvidirati eno institucijo za drugo.

In danes, po desetih letih, stojimo dejansko na razvalinah socialnega skrbstva prvih povojnih let. Vse kaže, da bo bližnja prihodnost omajala in poslabšala še to, kar je slučajno še ostalo.

Kaj je storiti? Predvsem se moramo zavdati tega, kar smo dejali že v začetku, da namreč socialnega skrbstva nikoli in nikjer ne more reševati le en činitelj, to je samo občina ali pa samo država, temveč da morajo sodelovati na tem polju najrazličnejši činitelji. Mi si moramo brezpogojno biti na jasnem, kaj spada v delokrog občine, kaj v delokrog okraja, oblasti, države, samopomoči, dobrodelnosti itd. Če vemo to, potem naj država brez odloga odda dotične agende kompetentnemu činitelju, a sama naj se res strokovno in smotreno posveti organizaciji onih socialno skrbstvenih dolžnosti, ki jih obdrži zase ter popolnoma prilagodi razmeram in potrebam posameznih pokrajin, kajti če kje, je ravno na polju socialne politike uniformiranost popolnoma nemogoča. Prav tako kot z državo, je tudi z drugimi činitelji. Najslabša so polovičarska reševanja posameznih vprašanj, zato moramo točno vedeti, kaj in kako hočemo, kaj vse bodo dobile oblasti, kaj bo ostalo na občini, kaj bo prepuščeno samopomoči itd., kajti le v tem slučaju je mogoče voditi organizacijo posameznih institucij v pravilni smeri in le tedaj je mogoče tudi vso novo zakonodajo primerno prirediti (zlasti važno je n. pr. to za bodoči občinski zakon). Tudi nikjer ne vidimo tehtnega razloga za to, da bi morala veljati enaka določila za vso državo. Če je n. pr. velik del oblasti še neorganiziran, zato še ni nobenega pravega razloga, da bi se ne prepustilo enega dela socialnega skrbstva, ki nujno spada v delokrog oblasti vsaj onim oblastnim skupščinam, ki delajo in hočejo delati, v nedelavnih pa ti problemi očitno niso aktualni in naj pač čakajo, potrebe jih bodo že prisilile k delu. Ponekod n. pr. sploh še nimamo organiziranih občin, a kljub temu bo moral bodoči občinski zakon odrediti občinam prav važne socialno skrbstvene funkcije.

Prvotno smo nameravali napisati nekaj besed k socialnim slikam današnje številke, toda še potrebneje je bilo morda povedati enkrat tudi to.

Ljubljanski Okrožni urad za zavarovanje delavcev na Miklošičevi cesti, na levo od njega graditev nove palače.

Ljubljansko mestno zavetišče za onemogle v Japljevi ulici.

Kolontija stanovanjskih hišic stavbne zadruga »Stan in dom« na Viču pri Ljubljani.

Na desni: **Graditev velikega bloka mestnih stanovanjskih hiš** na Poljanski cesti v Ljubljani, v katerih bo 107 eno- do trisobnih stanovanj.

Pogled na Meko v Arabiji, rojstni kraj Mohameda

Na desni:

Motiv 3 mestne ulice v Meki

Največja mohamedanska božja pot

Kdo ne pozna tega, Mohamedancem tako svetega kraja, ki je danes glavno mesto arabskega kraljestva Hedžas, leži blizu obale Rdečega morja in šteje okroglo 70.000 prebivalcev?

Meka je že stara arabska trgovska naselbina, ki je prišla v IV. stoletju po Kr. r. v roke severoarabskega rodu Koraiš. Tamošnje svetišče je bilo že tedaj znano in uvaževano daleč naokrog. Okrog l. 570. po Kr. r. je bil pa tu rojen Abul Kazim Mohamed, ki se je v mlajših letih svojega življenja pečal s trgovino, a l. 612. je nastopil v rojstnem mestu pot verskega reformatorja in preroka. Ker je naletel tu na hud odpor, je odšel l. 622. v Medino, ki leži severno od Meke, kjer je našel hitro dovolj privrženecv, prišel tudi do politične moči in zavojeval l. 630. Meko. V nadaljnjih letih ni izoblikoval le svojega verstva, temveč položil tudi temelje poznejše državnosti izlama. Umril je l. 632. v Medini, a njegovi govori in naredbe so zbrane ter znane pod imenom koran.

Čeprav je torej Meka važna za mohamedance le toliko, da je bil tu rojen utemeljitelj njih vere, velja vendarle že od nekdaj za njih najsvetejše mesto in cilj vsakega mohamedanca je, poročati vsaj enkrat v življenju sem. V Meki se namreč nahaja najznamenitejša mohamedanska mošeja, delo kalifa Al Mahdija (775—785), s svetim vodnjakom in tako zvano kaabo. To je štirioglata stavba iz temnega kamena, zastrta s črnim brokatom in znotraj prazna, le v vzhodnem kotu je črn kamen, ki ga je baje prinesel nadangel Gabrijel očaku Abrahamu in ki ga mohamedanski romarji poljubljajo kot največjo svetinjo izlama.

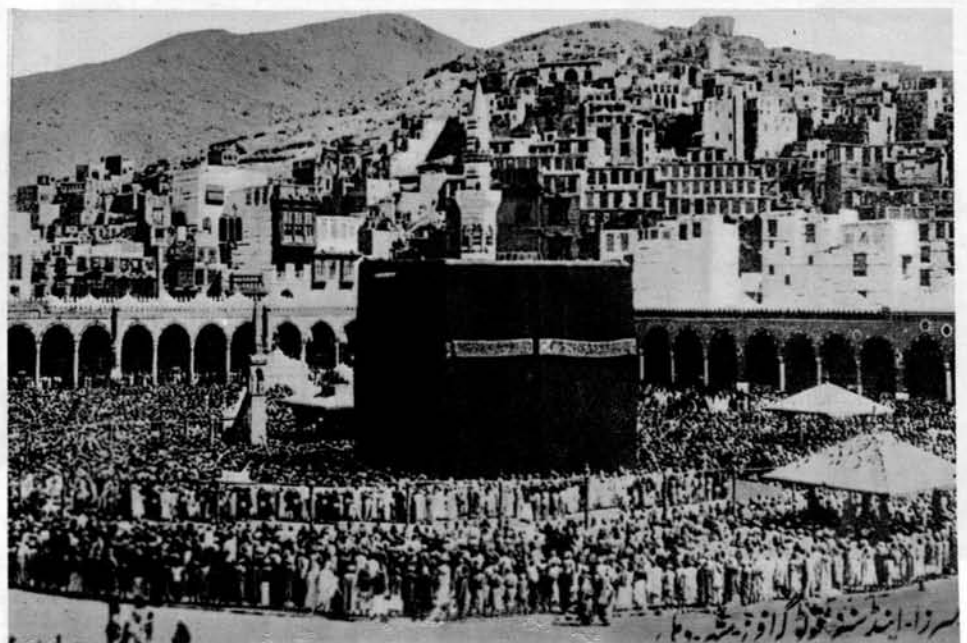
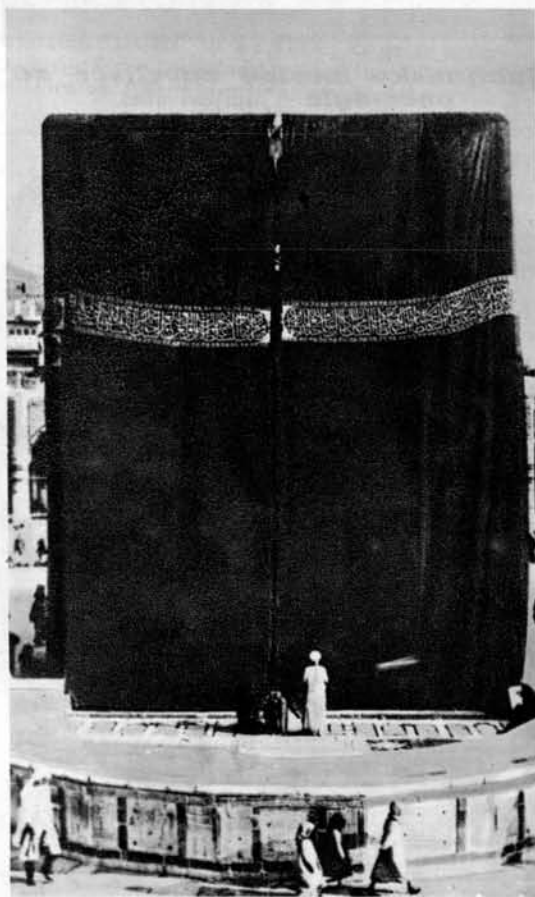
Dvorišče, veličastne mošeje, na katerem stoji kaaba, je skoro neprestano napolnjeno z romarji, kajti deset in deset-tisoči prispejo sem vsako leto iz vseh delov sveta in mohamedanec mora biti pri svojih molitvah vedno obrnjen proti Meki, oziroma kaabi. Meko tako čistijo kot najsvetejše mesto izlama, da je drugovercem celo prepovedan vstop vanjo in slike, ki jih objavljamo v današnji številki, so bile posnete šele pred par leti, v smrtni nevarnosti fotografa.

Na levi:

Kaaba, najsvetejše, kar želi videti vsak mohamedanec, v notranjščini kaabe sveti kamen.

Spodaj:

Dvorišče velike mošeje v Meki s kaabo v sredini, na dvorišču je zbranih 35.000 romarjev.

Križem Slovenije

Msgr. Ivan Rotner

dekan Saleške doline in župnik v Škalah, ki ga je tamošnji obč. svet imenoval v znak priznanja za 20 letno uspešno delovanje v občini za častnega občana.

Starčki, ki jim je na letošnji veliki četrtek umival ljubljanski škof noge

V prvi vrsti sede od leve na desno: Fr. Novak iz Senčurja (84 let), J. Kadivec iz Nevelj (81 let), A. Zalaznik z Vrhnike (89 let), knezoškof, J. Jeltnikar iz Kresnic (80 let), J. Rojc s Prežganj (86 let), M. Žug z Iga (88 let in J. Murn iz Stopič (81 let); v zadnji vrsti pa stoje: kanonik Mrhar, J. Hauptman, iz Ljubljane (84 l.), Iv. Vrhovec iz Ljubljane (84 let), J. Jager iz Ljubljane (85 let), Iv. Cerar iz Ljubljane (75 let), L. Sernee iz Ljubljane (85 let) in kanonik Volc. Skupna starost starčkov znaša ravno 1000 let.

Naši rekrutje

Nabor in odhod k vojakom sta igrala v življenju naših fantov že od nekdaj jako važno vlogo. Le žal, da nobena druga prilika ni dala fantom toliko povoda za pijančevanje, surovosti, pretepe itd., kot ravno omenjeni dve. Kdor gleda časih po mestih na te nabornike ali k vojakom odhajajoče fante, se mora naravnost zgražati nad živinsko pijanostjo, ostudnim preklinjevanjem itd., ki jih opazuje pri teh komaj doraslih mladeničih. — Jako hvalevredno je zato, da se je lotila naša orlovska organizacija prav energičnega dela, da zatre te grde razvade. Mnogi orlovski odseki so začeli že prirejati posebne rekrutne tečaje, drugod jih pa s predavanji pripravijo na vojaški stan in pred odhodom prejmejo skupno sv. zakramente. Naša slika kaže udeležence takega rekrutnega tečaja v okrilju Orla pri Sv. Benediktu v Slovenskih goricah.

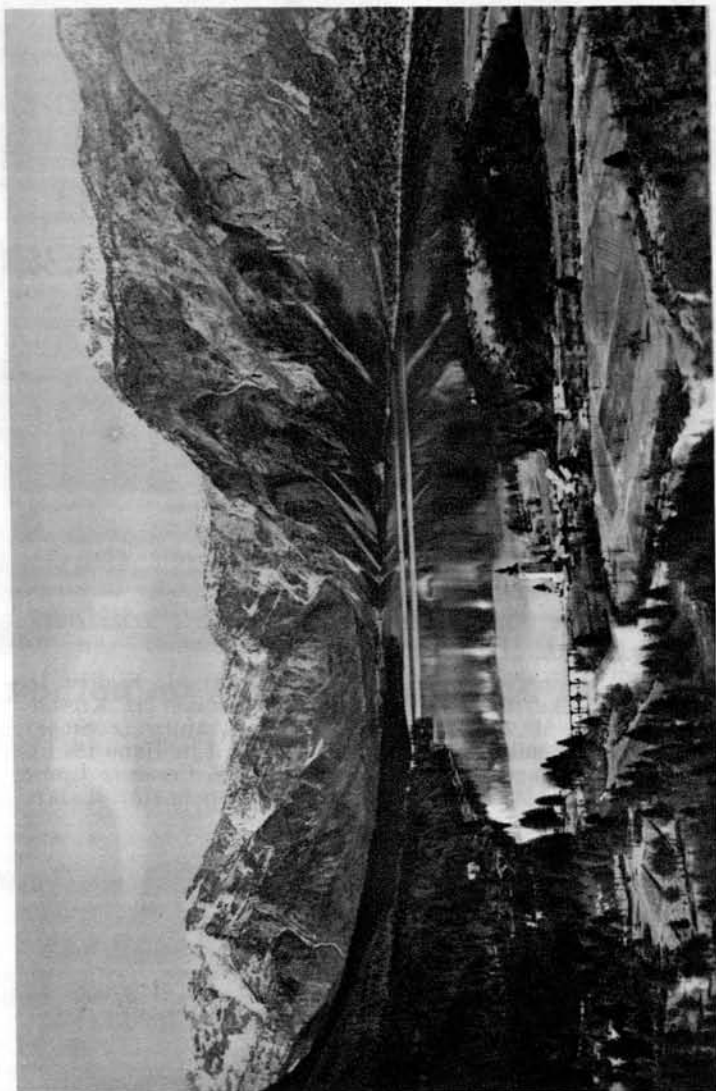
Iz gospodinjskega tečaja moščanski deklet

Gospodinjski tečaji so izrednega pomena za naše žene in dekleta, zato ni čudno, če so se že jako razširili po deželi in prosijo zanje stalno od vseli strani. Tudi v Mostah pri Ljubljani je vladalo zanj tako zanimanje, da se je prijavilo kar 185 deklet, od katerih jih je pa moglo biti sprejetih le 41 najstarejših, a še te je bilo treba deliti na dva oddelka. Tečaj se je vršil pod vodstvom strokovne učiteljice ge. Zore Rak-Plevelj od 1. novembra t. l. in se zaključil prihodnje dni, a pouk se je vršil dvakrat na teden od 7 do 11 zvečer in ob nedeljah. Predavali so voditeljica sama, dr. Finkova, dr. Kolarjeva, sestra Češarkova, nadz. Škulj in agronom Jamnik in sicer o negi dojenčka, o ženskih boleznih, o vrtnarstvu in kuhinjski kemiji, a glavna pozornost je bila seveda posvečena praktičnemu kuhanju, šivanju in prikrojevanju ter ročnim delom. Tečaj, za katerega gre hvala tudi šol. upravitelju Gradu, dr. Pircu in dr. Dragašu, zaključil razstava,

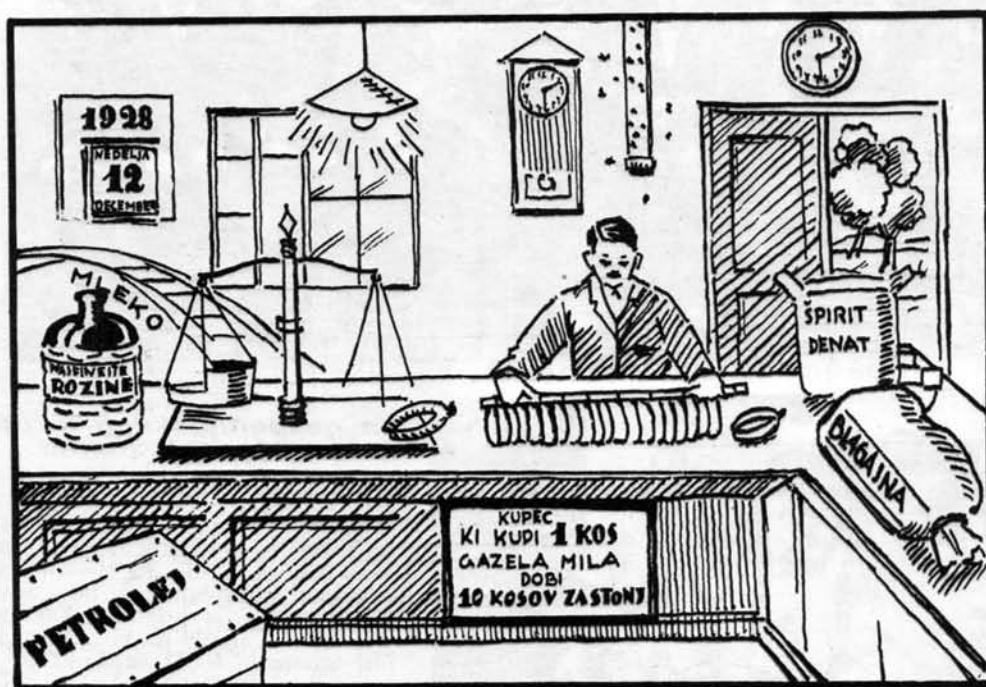
Slike k zemljevidu slovenskega ozemlja.

Bohinjsko jezero v občini Bohinjska Bistrica, okraj Radovljica.

Brdo, občina Lukovica, okraj Kamnik.

Ali znam opazovati? Slika na levi nam kaže trgovski lokal. Na njej je narisano več grobih napak in nezmislov, kdor jih najde vsaj 10, lahko tekmuje za nagradi, ki sta: I. nagrada: A. Beg, Naše gobe (vez.)

II. nagrada: About, Kralj gora (broširana).

Križanka v št. 16.

Pravilnih rešitev je prispelo 84, izžrebana sta pa bila:

za I. nagrado: M. Brus, kolar, mojster z Zg. Brega pri Ptuju,
za II. nagrado: V. Nachtigall, rač. uradnik iz Ljubljane.

Rešitev te križanke se glasi: 1. Rim, 5. Ob, 6. R. k., 7. Ave, 10. sport, 15. smuka, 21. pasta, 16. Puška, sabla, 31. rep, 34. vi, 35. kes, 37. imog, 38. Pirot, 39. sir, 41. Ulrih, 42. Ivan, 43. les, 45. pi, 47. di, 48. am, 49. eskedrala, 50. pilot, 52. hidroplan, 53. hi, 54. al, 55. olj, 57. sok, 59. Ala, 60. okeda, 61. rat, 63. nit, 65. mo, 66. not, 67. asa, 68. Ep, 73. kažipot, 78. tat, 79. Lot, 80. ste, 82. an, 83. bas, 85. agitator, 93. Peka, 95. ena, 98 sto, 100. diva, 101. kr, 110. propeler, 111. Atila, 115. Aerodrom, 116. monoplan, 117. Takov, 118. otava, 119. Ban, 121. ba, 122. os, 123. ris, 126. arena, 130. lapor, 131. unija, 132. nakit, 133. lako, 137. vsaj, 141. Pečan, 142. motor, 144. padalo, 152. dobrava, 159. angerr, 160. bencin, 161. jih, 162. da, 163. as, 164. Ida.

Navpično: 2. iz, 3. Bog, 4. Oka, 7. avijon, 8. vi, 9. ke, 11. bo, 12. amela, 13. rosa, 14. tok, 15. S. P. D., 16. mir, 17. ura,

18. kol, 19. ata, 20. vila, 21. puh, 22. ali, 23. srd, 24. tir, 25. oko, 26. Pel, 27. Avar, 28. Banat, 28. ki, 30. Se, 32. ep, 33. pilot, 35. kis, 36. sak, 39. si, 40. rod, 44. sat, 50. bar, 51. tak, 56. oj, 58. os, 59. as, 62. ta, 64. lg, 65. mo, 68. eter, 69. peko, 70. ak, 71. Tane, 72. kasa, 74. Ante, 75. Iš, 70. Obir, 77. tamo, 80. srp, 84. šen, 85. etm, 86. ga, 87. ia, 88. to, 89. ar, 90. ta, 91. aj, 92. Re, 94. ap, 95. el, 97. ravan, 99. or, 100. D. D., 101. km, 102. ro, 103. in, 104. to, 105. ip, 106. kl, 107. da, 108. on, 112. Tit, 113. Ika, 114. lov, 119. bas, 120. nas, 124. galun, 125. karat, 127. rana, 128. epika, 129. noji, 132. led, 134. ara, 135. kal, 136. ono, 137. vaš, 138. so, 139. ata, 140. ja, 143. ra, 146. jaja, 147. lan, 148. oni, 149. ng, 150. srd, 151. ara, 153. oba, 154. bes, 155. r. n., 156. Aci, 157. vid, 158. etna.